

TORONTÁL

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Beckerek, Obiliteva (Zápolya) u.1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára: Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D Hirdetések díjazás szerint Megjelenik naponta délben	Ára 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Beckerek			

A németek „szent adóssága”.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Páris, ápr. 6.

Houard, Belgium képviselője a szakértő-bizottságban a Corriera della Serra munkatársának nyilatkozott a szakértő-bizottság munkájáról.

„Megadjuk a német kormánynak a jogot, — mondotta Houard — hogy a bevételi források tekintetében a szükségletek mértékéhez képest rendelkezessék. Nem követeljük, hogy egyetlen egy emberbaráti intézményt, iskolát stb. bezárjanak, de ha Németország eleget tett nemzeti szükségleteinek, a fölöslegeit „szent adósságának” törlesztésére kell fordítania.”

A Volta-ügynökség megállapítja a jóvátételi szakértő-bizottság jelentése alapján, hogy a német jóvátétel kérdése nem igen gyorsan fog megoldódni, de annyi bizonyos, hogy a most meginduló diplomáciai és politikai tárgyalások a háború befejezése óta a legjelentékenyebbek.

A királyi pár franciaországi és olaszországi útja.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, ápr. 6.

Pasity miniszterelnök és Ninesity külügyminiszter már római tárgyalásaik alatt megállapodtak az olasz kormánnyal, hogy Aleksander király és Mariora királyné már májusban az olasz királyi pár hivatalos látogatására Rómába fognak érkezni. Minthogy azonban ez a meg egyezés úgy szólott, hogy a látogatás a két ország között levő összes függő ügyek lebonyolítása után fog megtörténni, a királyi pár látogatását el kellett halasztani, minthogy az olaszokkal még folyamatban vannak kereskedelmi tárgyalásaink. A fejedelmi látogatás valószínűleg csak augusztus hó folyamán lesz.

A francia kormányt is meg fogja hivatalosan látogatni Aleksander király és a királyné, előreláthatólag június havában.

Az olaszországi választások.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Róma, ápr. 6.

Olaszországban hétfőn folynak le a választások. A kormány négyszáz-tíz mandátumra számít, mivel nemcsak a fascista, de a többi listán is vannak jelöltjei. Az ellenzéknek eszerint a számítás szerint százhuszonöt mandátum jutna.

Kedden vagy szerdán összeül a szkupstina?

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, ápr. 6.

A kormányzópartok és az ellenzék között már napok óta folynak a tárgyalások és viták a szkupstina azonnali összehívásának kérdése felől. Minden vita dacára ez a kérdés azonban még most is elintézetlen.

A radikális-párti képviselők elfáradva a szkupstina legutóbbi erőltetett munkamenetétől, a Ház elnöksége által kihirdetett elnapolás alapján már legnagyobbreszt elutaztak Beogradból kerületeikbe. Hasolóképpen jártak el az ellenzék egyes képviselői. Az ellenzék képviselői közül azonban csak azok utaztak el, akik a főváros szomszédságában laknak, akik tehát az első szóra Beogradba tudnak térni, mert az ellenzék még mindig tart attól a lehetőségtől, hogy a kormány-partok váratlanul összehívják a szkupstínát.

A Radics-párt nem igazolt mandátumu huszonhat képviselője szintén elhagyta ma Beogradot és Zágrebba ment, hogy a pártvezetőséggel érintkezésbe lépjen, de már a hoinapi nap folyamán újra Beogradba jönnek vissza.

Jovanovity Ljuba házelnök, akiről az a hír terjedt el, hogy a Ház elnöki tisztségéről lemondott, de

mindazonáltal még teljesíti hivatali kötelességeit, naponként fogadja a delegátusok egész légiót, különösen az ellenzékiek köréből, akik arra kérik, hogy hívja össze haladéktalanul a szkupstínát.

A házelnök úgy látszik maga is azon a véleményen van, hogy a szkupstínát meg kell nyitni, mert Pasity miniszterelnökkel és Pribisevitytel tegnap értekezletet tartott a szkupstina összehívása érdekében. Az összehívásra ok volna a Radics-párt függőben levő huszonhat mandátumának sorsa, amelyet, minthogy az igazoló-bizottság nem igazolta őket, a plenum elé kell hozni. Ezzel az aktussal azonban már be is fejeződött volna a parlament munkája, mert más tárgyalni valója jelenleg nincsen.

Eppen ezért lehet, hogy még az ünnepek előtt összehívják a szkupstínát, mert Jovanovity házelnök a tegnap nála járt Hraznica muzelmán képviselőnek úgy nyilatkozott, hogy a szkupstina összehívásának kérdésében még nem döntöttek véglegesen és nincs kizárva, hogy a jövő hét elején, kedden vagy szerdán összeül a szkupstina. Az összehívást az elnökség ebben az esetben táviratilag intézné el.

A Pribisevity-párt ellenkiáltvánnyal felel a Davidovity-párt kiáltványára.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, ápr. 6.

A Pribisevity-párti demokrata képviselők tegnap délután ülést tartottak, amelyen a Davidovity-féle demokrata-párt által kiadott kiáltvánnyal foglalkoztak. A Pribisevity-frakció elhatározta, hogy a kiáltványra egy ellenkiáltvánnyal fog felelni, amelyet a néphez intéz és amelyben megcáfolja a Davidovity-párt állításait. Az ülésen egyuttal megalakították a Pribisevity demokrata-párt főbizottságát.

Ausztria szanálása.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Wien, ápr. 6.

Ausztria kölcsöntartozása 2526 milliárdról 2295 milliárdra esett. Vagyis az ország bankjegyforgalma 31.3 százalékról 28.4 százalékra esökkent.

Az ellenzék közös kiáltványát ad ki.

Beograd, ápr. 6.

Az ellenzéki blokk vezetői tegnap este konferenciát tartottak, amelyen elhatározták, hogy hétfőn délelőtt az összes ellenzéki pártok külön-külön plenáris ülést tartanak, amelyen megvitadják az ellenzéki kiáltvány ügyét.

Az ellenzéki pártok ugyanis közös kiáltványban akarják felvilágosítani a népet a jelenlegi politikai harc okairól.

A magyar kölcsön.

Budapest, ápr. 6.

Korányi pénzügyminiszter a Magyar Távirati Irodának a kölcsönügyben a következő kijelentést tette: Azok a hírek, mintha a külkölcsonben, kapcsolatosan azon szükségkölcsonnokkal, amelyeket többek között Amerika is nyújtott annak idején Magyarországnak, nehézségek merültek volna föl, teljesen alaptalanok. A magyar segélykölcsönök teljes összege, mindent beleértve, nem megy túl a tíz milliárd aranykoronán.

Hogy üritenek ki a románok.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, ápr. 6.

A külügyminisztérium jelentést kapott Párdányból az átvételnél közreműködő hatóságainktól, hogy a községben és a környéken a románok kivonulás előtt valóságosan zsákmányoltak.

A külügyminisztérium táviratilag utasította Csollak Ante bukaresti SHS követet, hogy a legenergikusabban tiltakozzék a román kormánynál alárendelt hatóságainak jogtalankodásai miatt.

Beograd, ápr. 6.

Emandi beogradi román követ meglátogatta ma Ninesity külügyminisztert, akivel tárgyalásokat kezdett a két állam közötti vasúti összeköttetésről Kikinda és Zombolya városok és azok környéke között.

A gimnáziumi templom romlása.

Beckerek, ápr. 7.

Meglehető harcot provokált annak idején a gimnázium épületének tulajdonjoga. A kegyes tanítórend magának vindikálta az épületet, miután ott a gimnázium alapítása óta a piaristák tanítottak és a gimnázium már a nevében viselte a „községileg segélyezett” címet. A város viszont azt vitatta, hogy az épület városi tulajdon. Denikve a nagy kérdés jogilag még most sem dönt el. Ugy látszik ez gátolja a várost abban, hogy a gimnázium épületéhez tartozó templomocskát javíttassa. A torony teteje máladozik, az ablakok összetörölve lógnak ki rámaikból és most, már a szél nyomán a tetőt burkoló bádog kezd féméteres táblákban lepotyogni a tizenöt méter magas toronyról a Gimnázium utcába. Hát hiszen nagyobb baj nem lehet belőle. Legfeljebb agyonüt egy arra menőt. A városnak úgy látszik lesz majd arra pénze, hogy kártérítést fizessen, ha arra nincs is, hogy javíttassa, amiről azt állítja, hogy az övé

Vasutassztrájk készül Németországban.

Berlinből jelentik, hogy a német vasutakon tervbevett béremelés vasutpolitikai és általános pénzügyi okok miatt késik. Tartani lehet tőle, hogy ha gyors megegyezés nem jön létre, úgy kitör az általános vasutassztrájk.

Terjed a szovjet Ázsiában. A Reuter távirati ügynökség jelenti Abahabadából, hogy a khivai kánáság, a bokharai emírség és a turkesztáni köztársaság szovjetköztársaságokká alakultak át. Khiva és Bokhara az orosz szovjet fennhatósága alá helyezte magát, Turkesztán ellenben autonóm köztársasággá lett.

Párdány átvétele.

A kirabolt Párdány. — Hogy üritenek ki a románok? — A román sertések, amelyek külföldre kerültek. — Három-négy millió lei a kár.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Párdány, ápr. 6.

Szombaton délután háromezer és egynéhány polgárral gyarapodott az SHS királyság lakossága. A Romániával kötött kölcsönös egyezmény alapján ugyanis birtokba vették az SHS hatóságok Párdány községet. A megállapodás szerint az átadásnak már március hó közepe táján meg kellett volna történnie, a két bizottság között keletkezett nézeteltérések miatt azonban diplomáciai útra terelődött az ügy, mely hosszadalmas tárgyalásokat vont maga után. A napokban végre létrejött a meg egyezés az első határszéli zóna kiürítésére vonatkozólag is és ennek folytán meghatározhatók az átadás és átvétel részletes programját. A munkarendben Párdány ünnepélyes átadását április 5-ére, vagyis szombat déle jelezték.

Előkészületek az átvételre.

Az átvételre SHS részről minden előkészületet megtettek. Szombaton délelőtt kiment Párdányra több környékbeli esendőőr és átvette a közbiztonsági szolgálatot. Ugyancsak a délelőtti folyamán érkezett a községbe a pénzügyőrség. Rövidesen több telefon- és táviró-vezetékét javító munkás jött, akik Párdányt bekapcsolták a Noviitebejen keresztül vezetett vonalba. Kintjárt ezenkívül az SHS és román határmegállapító-bizottság, amely az átadás és átvételi teendőket végezte.

Beeskerekről péntek délután két órakor indult el a Párdány ünnepélyes birtokbavételére kirendelt katonák. Egy hadnagy vezetése alatt egy szakasz 27-ik gyalogezredbeli katoná utazott ki személyszállító hajón Noviitebejre, ahonnan a diszmenet — megállapodás szerint — kiindul. Ugyanezen hajóval Friedl József karnagy vezetése alatt a beeskereki katonazenekar is kiment Itebejre, hogy az ünnepélyes bevonulásnál közreműködjön.

Nagy késéssel, röviddel éjjel után érkezett be a hajó a noviitebeji hajóállomásra. Gójtjy Sztevan községi jegyző intézkedésére gondoskodtak a hivatalos személyiségek és a katonák elszállásolásáról.

Itebejről indul a menet.

Másnapra, vagyis szombat déle jelezték a Párdányba való bevonulás idejét. Noviitebej, ahonnan a menet kiindulását jelezték, már a kora reggeli órákban ünnepnapit külsőt öltött. A nagy esemény ünnepet varázsolt a községben. A munka megállt, műhelyek, üzletek üresen tátongtak, a lakosok pedig kísértáltak a község háza előtti térre, mely erre a napra központi gyűjtőhellyé avanzsálódott. Az arcokra a várakozás kíváncsisága rajzolódott s az emberek láthatólag ideges türelmetlenség vett erőt. Nehezen tudták bevárni az időt, hogy a szomszédos faluba szabadon bemehessenek, melyhez különösen a két Itebej lakosságát nagyon sok rokoni kötelek fűzik.

A község háza az érdeklődés központjában állott. Telefonice állandó

érinkezésben voltak Beeskerekkel és Párdánnyal s időnkint újabb és újabb hírek szivárogtak ki, melyek pillanatok múlva már szájról-szájra szálltak a Fő-téren gyülekező lakosok körében.

Mennek a románok... hangzott mindenfelé. Odaát már bizton türelmetlenek a polgárok — fűzik tovább a beszélgetést.

Időnkint összesűrűsödik a tömeg a község háza bejárata előtt. Nyenkor futottak be ugyanis a kurírok, akik a kiürített községben székelő delegáció és Noviitebej közötti fenntartották az érintkezést. Néhány perc múlva újabb verziók terjedtek el a tömegben, amelyek a várakozás nehéz perceit és a kíváncsiság izgalmát még inkább fokozták. Ezután komolyabb, helyesebben megbízhatóbb híreket közöltek egymással, melyekből világosan kitudt, hogy a bevonulás néhány órával eltolódott és négy óra előtt semmiesetre sem fog bekövetkezni.

Érdeklődésünkre kompetens helyről aztán megerősítették a hírt, hogy Párdány ünnepélyes birtokbavétele délután négy órakor lesz.

Röviddel tizenkét óra után két kocsis futott be Beeskerek felől. Rajity Svetisláv Torontál-Temes megye alispánja, Stefanovity főispáni titkár, Beslity Nikola főmérnök, Mityanovity, az agrárhivatal főnöke és Cseleketity Zdravko megyei tisztviselő érkezett meg. A község háza előtt összegyűlt tömeg lelkesen üdvözölte a vendégeket, akiket Gójtjy Sztevan községi jegyző fogadott mint házigazda.

Délután két órára megnőtt a várakozók száma. Ekkorára mondták be ugyanis az indulás időpontját. Egyre-másra érkeztek a falu minden irányából a kocsik s néhány perc alatt a község háza előtti terület nagy részét elfoglalták. Röviddel két óra után jelezték, hogy a menet elindulhat. Amint elhangzott a parancs, felsorakoztak a kocsik és felvették utasaikat. Az első kocsiban a katonazenekar foglalt helyet, a következőkben a sorkatonaság helyezkedett el, az utána jövőkben a hatóságok képviselői és az érdeklődők utaztak.

Utban Párdány felé.

A Párdányba vezető útra érve kialakult a menet. A katonai kocsik előtt Kozlovaeski itebeji rendőrkormányos haladt, oldalt pedig lovasrendőrök felügyeltek a rendre. A katonaságot szállító kocsik után négylovas hintóban a bánsági közigazgatási hatóság feje, Rajity Svetisláv alispán jött. Vele volt Stefanovity főispáni titkár, Beslity Nikola főmérnök és Klenosev Karlo a beeskereki járási bíró vezetője.

A menetben résztvevő noviitebejiek közül a következők neveit sikerült feljegyezni. Gójtjy Sztevan községi jegyző, Rajity Velimir, Rajity Tosa dr., Rajity Ljuba, Marinkov Gyoka, Setyerov Pavel dr. orvos, Gyurkin Mita segédjegyző, a Mrksity fivérek, Pungul Cveta,

Rapp József, Scher János kereskedő, Seibert igazgató-tanító, Antunovity Jovan, Morisz Pál, Aleksius tanító, Braca Nedelyko és Petak Zsiva kereskedők, Radulovity Zsiva földbirtokos, Csoszity Jovan kereskedő és mások.

A magyaritebejiek részéről részt vett a menetben: Pokreez János jegyző, Jámbor Sándor bíró, Misity Tosa segédjegyző, Lenard Imre al-bíró, Föth István esküdt, Körtési Mihály közgyám, Körtési Samu, Zina Sándor, Arvay Mihály, B. Varga Bálint, Lenárd Péter, Vass József, Bodnár József, Zemene Miklós, Fésüs Ferenc, ifj. Bodnár József, Végh András, Antal Imre, Kiss András, Deák József, Deák Sándor, Ambrus Sándor községi pénztáros, Tarr János, Kolozsvári András, Juhász István és még többen.

Bevonulás Párdányba.

Három óra tájban érte el a menet a régi határvonalat. Az SHS határőrség őrháza most már elhagyatottan, üresen áll, még a délelőtti folyamán elhagyta az őrség az épületet és áttette a székhelyét Párdány északi határába. Az őrház után semleges sáv következik, amely körülbelül kétszáz méter szélességű. Fél négy óra tájban elérte a diszmenet a község határát. A bevonulók elé lovasbandérium jött és egy egész kocsisor szállította a párdányi érdeklődőket. A párdányiak nevében Mrksity Milos volt községi bíró üdvözölte az SHS hatóságokat és a község örömeinek adott kifejezést, hogy az SHS állam impériuma alá került.

A párdányiak kalauzolása mellett folytatta azután a menet az útját. A községbe érve, fenyőgalyakkal és nemzetiszínű zászlókkal díszített diadalkapu üdvözölte a bevonulókat, amelyen cirilicával a következő felírás volt olvasható: Dobro nam došli!

Pontban fél négy órakor kanyarodott be az első kocsis Párdány fő-utcájába. Az utcán a várakozók tömege leste a menetet, az ablakokban kíváncsi fejek bukkanak fel és sok helyütt még a padlásablakokat is igénybe vették. Az ünneplőbe öltözött lakosok lelkesen üdvözölték a bevonulókat és kendőlobogtatással köszöntötték a katonákat és a hatóságok képviselőit. A házakon mindenütt nemzetiszínű zászlókat helyeztek el. Különösen a Fő-tér nyújtott mozgalmas képet, amelyen sűrű tömegben állottak a polgárok. A román, katolikus és a görög keleti templom tornyából hallatszó és állandóan tartó harangzugás közepette intonált a katonazenekar a himnuszra. Ennek elhangzása után a község háza előtt leszálló Rajity Svetisláv alispán elé két ünneplőbe öltözött leány, Radoszav Szmilja és Radoszav Mila lépett, akik egy esokrot, azonban ösi szerb szokás szerint kenyeret és sót nyújtottak át. Az alispán néhány szóval megköszönte az ajándékot s a meghatottságtól remegő hangon üdvözölte a lakosságot. Biztosította a polgáro-

kat, hogy most már végképpen az SHS királyság lesz a hazájuk, senki fölük ezt a hont el nem veheti s ha kell, a haza vére is meg fogja védeni fiait. Nagyhatású beszédét a király, a királyné, a trónörökös és a dinasztia életésével fejezte be.

A hivatalos átvételi aktus

Az alispán ezután a hatóságok többi képviselőival bement a község háza épületébe, ahol Bérity Vasza tb. vármegyei főjegyző röviden közölte vele az átvétel lefolyását. Rajity alispán a hallgatósággal zsufolásig megtelt teremben ismertette az SHS—román konvencionának rendelkező részét, amellyel Párdány az SHS állam birtokába jutott, majd felolvasta a belügyminisztérium rendeletét az új községi vezetőség és képviselőtestület kinevezéséről. A belügyminisztérium intézkedése folytán Klapka Antal eddigi jegyző megmarad az állásában, a segédjegyzői állás egyelőre betöltetlen, míg Schneider Miklós irnoknak, Kójtjy Sztevan végrehajtó-irnoknak, dr. Politzert pedig községi orvosnak nevezték ki. Községi bíró Radoszav Laza, al-bíró Reiber Jakab lett. A képviselőtestület és előjáróság, valamint a községi vezetőket Rajity alispán üdvözölte elsőnek, rámutatott a rájuk háruló feladatra és kérte őket, hogy a község ügyeit a legbékésebb összhangban és a legnagyobb lelkiismeretességgel irányítsák. Az új községi vezetők közvetlenül ezután letették a hűség esküt. A gör. kel. vallásnak Petrovity Vasza gör. kel. lelkész, a katolikusok pedig Freesz József plébános előtt tettek fogadalmat.

A párdányiak a román „kiürítéséről”.

Munkatársunk beszélgetést folytatott több párdányi lakossal a román impériumról. A kérdezettek egyértelműen kijelentették, hogy bántalmazásban — a helyi hatóságok és Hertelendy Ferenc főszolgabíró védelme alatt — nem volt részük. Kivételt képeznek természetesen a legutóbbi napok, amikor valóságos terror alatt tartották a lakosságot. A folyó évről behajították az első negyedévre eső összes állami egyenes adókat és pótdadt s ezt könyörtelenül meg is fizették mindenkivel. Akinek elegendő pénze nem volt, attól az ellenértéket jóval meghaladó értéken felül, valamilyen holmit vittek el, amiben nem voltak válogatások. Számtalan lakosra az egy százalékban megállapított forgalmi adó helyett négy százalékot róttak ki. A voltaképeni „kiürítés” azonban csak az átadás előtti napokban kezdődött, amikor is válogatás nélkül, könyörületet és kimélelet nem véve figyelembe, megszarolták a védtelen és tehetetlen polgárságot. A legképtelenebb címeket használták fel, hogy ennek örve alatt szabadon folytathassák garázdálkodásukat.

Kedden délelőtt dobszó után közölték a lakossággal, hogy este nyolc órától kezdődőleg, szombat délig bezárólag nem szabad az utcán mutatkozniok s házuk területét nem hagyhatják el. Együttal figyelmeztették a polgárságot, hogy háziállataikat tartsák otthon.

Ez utóbbi rendelkezés tendenciája csak utólag derült ki, amikor a román esendőőrök és pénzügyőrök ház-

ról-házra járva, a legtöbbször minden indoklás és minden ellenszolgáltatás nélkül, egyszerűen elhajtották magánszemélyek jogos magántulajdonát képező háziállatait.

A károsultak névsora.

A községből hozzávetőleges számítás szerint körülbelül háromszázhatvan sertést vittek el. A legtöbbször Deckert Géza téglagyárostól hajtottak el, akit a román impériumra nem kevesebb, mint száztíz sertés elvesztése emlékeztet. A sertéseket világos nappal hatósági személyek hajtották el. Hasonlóképpen jártak el még számtalan gazdánál.

Sikerült egy kis kimutatást összeállítanunk azokról a földmivelőkről, akikről sertéseket hajtottak el. A kimutatás távolról sem öleli fel az elszállított mennyiséget, de a közölt adatokból mégis fogalmat alkothatunk, hogy milyen elv vezérelte a románokat a község kiürítésénél. A károsultak közele szerint Stifel Pétertől 9, Hekl Jánostól 4, Porte Jánostól 4, Hippl Jánostól 4, Kautek Pétertől 3, Hecl Ferenctől 4, Öhl Antaltól 5, Hecl Miklóstól 3, idősebb Kautek Pétertől 2, Reiber Mártontól 2, Fischbach Pétertől 19, Kastoni Pétertől 5, Weismann Jánostól 6, Lukity Iszától 2, Lukity Gyókatól 4, Todorov Milyovtól 29, Werth Pétertől 3, Hess Mihálytól 3, Laufer Pétertől 2, Werth Miklóstól 5, Vuinov Jecótól 4, Lukity Jecótól 1, Neurohr Miklóstól 4 és Achenbach Miklóstól 4 sertést vittek el. A legutolsó sertéstransportot pénteken este szállították el. Sok helyütt a sertéseken kívül kisebb-nagyobb mennyiségű tengerit is elvittek, hogy utközben etethessék az elhajtott állatokat. Néhány lakostól búzát is requiráltak. Így Kosztin Vaszától nem kevesebb mint ötvenhét métermázsza búzát elvittek. Üres zsákokra is pályáztak azokat különös előszeretettel hordták el.

Akik pénzzel váltották meg a kiürítést.

Számtalan helyen pénzzel váltották meg a fosztogatástól való mentességet. Klein Fülöp párdányi lakos például tizenkétezer lej árán szabadult meg a requirálástól. Feigl Henrik ötezer, Schneider András kétezer, Kristóf János háromezeröttszáz lejtel vásárolta meg a fináncok becsületét.

Ugy a sertésfogalásoknál, mint a készpénzváltás elfogadásánál azal érveltek, hogy

az SHS államba, szóval külföldre kerülnek, azért minden birtokukban levő holmiért kiviteli vámot kell fizetniük. A nyugtákat a legtöbb esetben azonban a beszédett tételnél kisebb összegben állították ki, ami ismét élénk tanúbizonysága annak, hogy mennyire törvény és jogellenesen jártak el a lakossággal szemben. A pénzügyorség még azt is felhozta indokul, hogy a sertéseket azért foglalták le, mert a lakosság spekulációs célokból nemrégiben vásárolta össze.

Ez az állítás már csak azért sem áll fenn, mert a pénzügyorség és csendőrség két hónap óta szinte blokádtartotta a községet s így lehetetlen lett volna a sertéseket beszerezni.

A kifosztott középületek.

A háromszázhatvan sertés jogtalan elszállításával még korántsem fejeződött be a kiürítés. A Temes-Béga vízszabályzó-társulat párdányi raktárát és irodahelyiségét tökéletesen kifosztották. Hasonlóképpen jártak el a vállalat igazgatójának Petrikovity Róbertnek lakásával, ahonnan minden elmozdíthatót elvittek és a szó szoros értelmében csupán a csupasz falakat hagyták meg. Az állomás-épület berendezéséből egy darab fa sem maradt meg. A volt főszolgabíróság épületéből negyvennyolc ablakszárnyat vittek el emlékké, a szerb kaszinóban pedig felszakított és elhordott padló hirdeti a magántulajdon szentségének lábbaltiprását. Szombat délelőtt elszállították még egy cséplőgépet és a község tüzoltófecskendőjét. Ez utóbbit a bizottság erélyes követelésére nagynehezen visszahozták.

A kár nagyságát pontosan még nem lehet felbecsülni. Hozzávetőleges számítás szerint a magánszemélyekért károsodás egyedül, három-négy millió leire rug.

A tapasztalatról dr. Eckhard külügyminiszteri titkár, a delegáció tagja azonnal jelentést tett a külügyminisztériumban, hogy diplomáciai uton követeljük a kár megtérítését.

A román közoktatás.

Párdány összlakossága háromezer főre tehető. Ebből 1800 német, 1100 szerb és 100 magyar nemzetiségű. A békekonzferenciákra jellemző, hogy ezt a községet, amelyben soha egyetlen román sem lakott, Romániának ítélték oda. A községben négy elemi iskola állott fenn, három német és egy szerb. Az iskolákban az előadási nyelv német, illetve szerb volt, de tanítottak románul is.

A postahivatal eddig községi volt, de mivel közvetlenül a határon fekszik, a postaügyi minisztérium elrendelte az államosítását. Az új postafőnök Nicifor Sándor, a noviszádi postaigazgatóság eddigi tisztviselője lett, aki a hivatal átvétele után azonnal megnyitotta a telefon-, táviró-, levél- és postai küldemény forgalmat. Megnehezíti a posta működését, hogy semmilyen irányban sem lesz vasútja. *A románok ugyan is felszedték és magukkal vitték a párdány-foeni (fényi) vasútvonal sínpárjait és talpfáit.*

A bizottságok munkában.

Az állami és egyéb közhivatalokat átvevő kiküldöttek az egész napon át folytatták tevékenységüket. Az államvasút igazgatóság részéről Sztokovity Dimitrije helyettes osztályfőnök és főmérnök, Alekszity Andrija államvasúti tisztviselő, Kalmár ellenőr Szuboticáról, Fülöp Tivadar osztálymérnök, államvasúti felügyelő Becskerekéről, a tanügyi hatóságok részéről Petrovity Radoszláv és Nikolajevity Nikola tanfelügyelők, az agrárreform részéről Mitranovity, a becskereki kirendeltség főnöke, a külügyminisztérium megbízásából Eckhart dr. külügymin titkár, a közigazgatási hatóságok részéről Berity Vászsa vármegyei tb. főjegyző és Micin Vladimir volt zombolyai, jelenleg Módosra kinevezett szolgabíró, a pénzügyi hatóság képviselőjében Eremin Ozren pénzügyigazgató, Schipper adóreferens, Durakovity pénzügyi inspektor, a posta- és táviróigazgatóságtól Pávlovity felügyelő és Hadzsi osztályvezető, végül a Temes-Béga vízszabályzó-társulat részéről Ra-

kity Szlávko vezette a munkálatokat. A munkálatok Petkovity Rad. ezredes elnöklelte alatt folytak.

Módos „kiürítése“.

A bizottság este társasvacsorán vett részt a nagyvendéglőben. Reggel hat órakor kocsin kiutazott Petrovity Radomir ezredes elnökkel Módos községbe, amely jelenleg még román uralom alatt van. Utközben mindenütt felszedett sinek és talpfák, a szó szoros értelmében kifosztott őrházak mutatták a román készlődés nyomait. Az országút mentén néhány lakóház is állott, tökéletesen üresen. Ablakszárnyak, ajtók hiányoztak, a tüzelőhelyekről még a vasalkatrészeket is leszedték. A főeni (Fény) állomás közelében lázasan dolgozott a bizottság szemeláttára egy román munkássereg, mely a vasárnapi munkaszünet dacára is lázas igyekvéssel dolgozott a vasúti sinek felszedésén. Nem messze teherhovat haladt visszafelé, melyre időnként felrakták az anyagot.

Módosra érve, a bizottság a Bukaresti kávéházba tért be, amelyet a román katonaság azonnal blokádt alá vett, nehogy a lakossággal érintkezessék s megtudja a kiürítés előkészületeit. A polgároknak még azt sem engedték meg, hogy a szálloda közelében tartózkodjanak. Munkatársunkat csak erélyes közbelépésre engedte ki az ajtónál őrt álló katona az udvarra.

Az egyik bizottságbeli tagnak sikerült pontos és megbízható adatokat szereznie a kiürítés előkészületeiről. Megtudta, hogy a románok Módoson teljesen hasonló recept szerint dolgoznak. *Dobsoz utján máris elrendelték az utcákban való közlekedés tilalmát és megparancsolták, hogy a lakosság tartsa odahaza állatait.* E rendelet intencióját nem kell bővebben fejtegetni.

A kereskedőktől, vendéglősöktől nagy összegeket, ugynevezett készpénzbeli megváltást követelnek vasárnap estig terjedő határidőre. *Egy kávéra például nem kevesebbet mint 90 000 lejt vetettek ki.*

Az állomásra vezető uton sűrű egymásutánban megrakott társzekerék vitték az irodaberendezéseket — a bizottság szemeláttára folyt a kiürítés.

A delegáció különvonata, melyet csak hosszas intervenció árán engedtek be a módosi állomásra, befutott várta a bizottsági tagokat és vendégképpen e sorok íróját. Egy óra múlva befutott a vonat a becskerek-bégaparti állomásra. k. j.

Közgazdaság

A zágrebi mintavásár. A zágrebi harmadik nagy tavaszi mintavásárt április 27-étől május 5-ig bezárólag tartják. A vásárra vonatkozó igazolványok megérkeztek és a becskereki kereskedelmi és iparkamaránál kaphatók. Az igazolvány feljogosítja tulajdonosát arra, hogy április 13-ika és május 12-ike közötti időben személy- és gyorsvonatokon féláru jegyet válthasson s a vásárt ingyen látogathassa. Jegyváltásnál odamenet egész jegyet adnak ki, mely visszautazásra is érvényes, épen ezért a jegy megőrzendő.

Nem szabad gyufát szállítani Szerbiába. Az államvasutak igazgatóságának rendelete értelmében az állam új területeiről nem szabad gyufát szállítani Ó- és Délserbiába. A rendelet már életbe lépett.

HIREK

— április 7

Az Ady társaság legközelebbi felolvasó ülése vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a Kaszinóban. Felolvasni fog dr. Farkas Geiza, az Ady társaság elnöke. A matiné részletes műsorát később közöljük.

Licialis előadás. A Bánati Magyar Közművelődési Egyesület által fenntartott szabad liceumban vasárnap délután Ambrózy Károly főgimnáziumi tanár tartott előadást „A testedzés“ címen. Érdekes, mindvégig lebilincselő, szakavatott és széleskörű tárgyismeretre valló előadásában részletesen szökött a testedzés jelentőségéről elterjedt téves fogalmakról, a nevelésről, a test és léleknek, az anyag és szellemnek egymással szembeni viszonyáról, a testedzés egészségstanáról. Beszédében kitért a testedzés szociális, erkölcsi és fajit jelentőségére, a görög nevelés és kultúrára, az olimpiai eszmére, majd végül szakszerű tanácsokat adott, hogy miképpen edzzük testünket. Az előadót a hallgatóság lelkesen megtapsolta.

Véres verekedés az Avalszka-utcaiban. Súlyos kimenetelű szerkálás történt szombaton éjféltájban az Avalszka-utcaiban. Kikinyan Dusan a Bartl-féle vendéglőből hazatérőben találkozott Sztokovity Szlavkó nevű rokonával, akivel előzőleg a koresmában volt. Az utcán valószínűleg összeeszeszték s a verekedés hevében Kikinyan Sztokovityot vasvillával többször megütötte. Először az arcát érte, három pedig a jobbkarját. Sztokovity erre bicskát rántott és hátba szúrta a támadóját. Kikinyant kiszállították a közpórházba, ahol most élet-halál között lebeg. Eddigélé nem tudták kihallgatni.

A zsidó ifjusági kultúregyesület rendezésében. Kaufer Leon hegedűművész Rubin Böske zongorakísérete mellett, folyó hó 10-én este 9 órai kezdettel a Chewra-ház termében hangversenyt ad. Jegyek Mangoldnál kaphatók.

A Tiszavidék árvízveszedelme. Miskolcra jelentik, hogy a tiszamenti községek még mindig nagy árvízveszedelemben vannak. A Tokaj és Bodrogkeresztúr közötti hidat elvitte az árvíz. Tiszakeszinél házajtókkal, kerítésekkel erősítik meg a gátakat. Tiszabábolnát, Tiszavalkót elöntötte az árvíz.

Adományok. Bencze Antal és Fia cég irodaszemélyzete Szöllőssy József elhalálozása alkalmából 200 dinárt adományozott koszorúmegváltás címen a róm. kath. árvaháznak.

Bencze Antal és Fia cég szövényő személyzete Szöllőssy József elhalálozása alkalmából 80 dinárt adományozott koszorúmegváltás címen a róm. kath. árvaház javára.

Április 1-je Pöstyénben ezen évben kiváló jelentőségű, mert ezen a napon sűrű sürgetésre megnyílt az összes fürdőekkel közvetlen összeköttetésben levő legmodernebb Thermia Palace hotel, ahol lakás és elsőrendű penzió 65 esch koronától kapható. Akik tehát nemában, ischiásban szenvednek, elindulhatnak már, nem kell a nyarat bevárni. Bővebb felvilágosítás a vezérképviseletnél, Pelikán Lipót nyug. pénzügyigazgatónál, Velikibeckereken.

* Kedd, péntek egész nap, szombat d. u., vasárnap délelőtt
gőzfürdő.

Gyermekek 5 éves korig nem fizetnek.
583 Dr. Kleitsch.

* „Eltörött a hegedűm, nem akar szólni” — Tóth András hangszerkészítő majd megreperálja. (Veliki-beckerek, Szvetozara Markovitya u. 1. sz., a ker. betegsegélyző-pénztárral szemben).

Mit kapott Jugosziávia Fiuméből? A Vasárnapi Ujság képekben mutatja be a fumei osztozkodás eredményét, továbbá Hóry magyar követ beográdi fogadtatását és számtalan mindenkit érdeklő aktualitást. A

Vasárnapi Ujság az egyetlen magyar képeslap a kisentente területén.

* Tennisz-reketteket kizárólag a legolcsóbban huroz Tóth András hangszerkészítő — Veliki-beckerek, Szvetozara Markovitya u. 1., a betegsegélyző-pénztárral szemben.

* Ami Önnek kell, az a valódi Elsa-fluid! Ez az igazi háziszser, mely megszünteti fájdalmait! Próbaküldemény 27 dinár. Feller V. Jenő gyógyszerész, Stubica Donja, Centrál 202. sz. (Horvátország.)

* Nikkelezni, galvanizálni Krausz nál Veliki Beckerek. Telefon 329.

A Lenauova (Lenau) utca 2966. sz.

háZ
(kisebb) eladó.

Vétel esetén beköltözhető.
626 Érdeklődni ugyanott. —

Két szobából álló 606

irodahelyiséget

azonnalra keresünk. — Szlavóniai szénkereskedelmi társaság fiókja, Kaufmann i Drugovi, V. Beckerek.

Egy fűszerüzletberendezés

és egy nagyobb mákdaráló
azonnal eladó. 610

Megtekinthető Miletićeva u. 1354.

Egy jóházból való, legalább két középiskolával rendelkező fiu

tanoncnak felvétetik

Pfeiffer Mihály 645
angol nőruha-divattermében, Vojvode Putnika (Alkotmány) u. 7.

Halló!

„National“

Halló!

volt „Bristol“-szálló ujonnan átalakított nagytermében folyó évi április hó 1-től kezdve egy egészen új, modern berendezésű

Minden nap frissen csapolt

sör és kitünő italok!

Figyelmes és szolid kiszolgálás!

étterem

nyílt meg, ahol igen olcsón és jól lehet étkezni.

Havi abonoma 600 dinár Heti abonenseket is vállalok!

Kívánatra házhoz küldve is kapható szintén 600 dinárért!

A t. közönség szives pártfogását kéri, tisztelettel

Radovanovity Velyo

a „National“-szálló és étterem tulajdonosa. 611

Estéknként egy női és férfi

tagokból álló elsőrangú

zenekar hangversenyezik!

600 D.

Elsőrangú konyha!

Telefonszám 21. Alapított 1846.

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Veliki Beckerek, obličeva (Zápolya) u. 1. sz.

Nyomatványok modern kivitelben. Lapkiadás. Nyomatványraktár. Tömöntöde. Könyvkötészet. Ruggyantabélyegzőgyártás.